

B. Osobitná časť

K Čl. I - § 3ya

Navrhuje sa zavedenie jednorazovej dotácie pre vyššie územné celky na podporu humanitárnej pomoci v rozpočtovom roku 2025 na čiastočnú úhradu zvýšených nákladov na zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb, ktorej cieľom je zmierniť dôsledky na nárastu miery inflácie a súvisiacu potrebu zmiernenia dopadov tejto mimoriadnej situácie aj na rozpočty vyšších územných celkov z hľadiska ich pôsobnosti pri zabezpečovaní poskytovania sociálnych služieb a tak predísť riziku ohrozenia udržateľnosti a dostupnosti poskytovania sociálnych služieb osobám v nepriaznivej sociálnej situácii, odkázaných na ich poskytovanie.

Návrh na poskytnutie dotácie je odôvodnený legitímnym verejným záujmom na čiastočnej kompenzácii finančných dôsledkov uplatnenia princípu subsidiarity zo strany vyšších územných celkov, ako orgánov verejnej moci v rámci ich samosprávnej pôsobnosti pri poskytovaní sociálnych služieb, a to pri zabezpečovaní sociálnych služieb obyvateľom príslušného vyššieho územného celku.

Vplyv nárastu miery inflácie v dôsledku mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny má nesporne svoje dôsledky v reálnych možnostiach náležitého zdrojového zabezpečovania výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí pri poskytovaní sociálnych služieb a zabezpečovaní poskytovania sociálnych služieb v rozsahu ich pôsobnosti podľa zákona o sociálnych službách z rozpočtu obce. Nárast cien výrobkov, tovarov a služieb súvisiaci s nárastom miery inflácie sa nesporne prejavil aj v prevádzkovej nákladovosti poskytovaných sociálnych služieb, a to vrátane súvisiaceho tlaku na zvyšovanie úrovne odmeňovania zamestnancov v sociálnych službách, a to v záujme zabezpečenia stabilizácie personálneho zabezpečenia poskytovania sociálnych služieb a želateľného rozvoja v tejto oblasti reagujúceho na dôsledky nárastu odkázanosti fyzických osôb na dlhodobú sociálno- zdravotnú starostlivosť v súvislosti s demografickým vývojom spojeným s dôsledkami starnutia populácie.

Dôsledkom možností reálneho zdrojového krytia výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí v doterajšom rozsahu delenej pôsobnosti pri zabezpečovaní jednotlivých druhov sociálnych služieb je vzhľadom na dôsledky nárastu miery inflácie najmä chýbajúca garancia reálnej dostupnosti (v čase, v priestore, v cene) a dlhodobej udržateľnosti poskytovania sociálnych služieb pre prijímateľa sociálnej služby a fyzické osoby, ktoré sú odkázané na poskytovanie sociálnej služby, a žiadajú o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby s finančnou podporou jej poskytovania z verejných prostriedkov, ako aj neistota poskytovateľov sociálnych služieb z hľadiska reálnej dostupnosti zdrojov spolufinancovania nimi poskytovaných sociálnych služieb a kontinuity tohto zdrojového zabezpečenia.

Reakciou na tento skutkový stav je uplatňovanie princípu subsidiarity zo strany vyšších územných celkov pri poskytovaní sociálnych služieb a zabezpečovaní sociálnych služieb obyvateľom obcí v územnom obvode príslušného vyššieho územného celku, ktorí sú zároveň obyvateľmi príslušného vyššieho územného celku, a to najmä pri ich odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby poskytovaním sociálnych služieb podmienených odkázanosťou, ktoré je spojené s finančnou podporou poskytovanej a zabezpečovanej sociálnej služby z verejných rozpočtov, vrátane rozpočtu obce a vyššieho územného celku v rozsahu ich pôsobnosti.

V aplikačnej praxi poskytovanie alebo zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb v druhoch zariadení sociálnych služieb podmienených odkázanosťou, ktorými sú najmä špecializované zariadenia a domovy sociálnych služieb v samosprávnej pôsobnosti vyšších

územných celkov fakticky nahrádza poskytovanie alebo zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb v druhoch zariadení sociálnych služieb podmienených odkázanosťou v samosprávnej pôsobnosti obcí, ktorými sú najmä zariadenia pre seniorov a zariadenia opatrovateľskej služby, a to so súvisiacimi rozpočtovými dôsledkami na vyššie územné celky, ktoré však aj počas reálneho prejavu dôsledkov nárastu miery inflácie majú svoje limity. Za tohto skutkového stavu z hľadiska odvetvovej príslušnosti MPSVR SR, ako príslušného ústredného orgánu štátnej správy pri poskytovaní sociálnych služieb, predkladaný návrh nariadenia vlády predstavuje uplatnenie princípu subsidiarity vo verejnej správe na ďalšej úrovni, a to prostredníctvom predmetnej dotácie zo strany štátu poskytnutej prostredníctvom MPSVR SR vyšším územným celkom, a to v legitímnom verejnom záujme podpory výkonu samosprávnej pôsobnosti pri poskytovaní sociálnych služieb, čiastočne eliminujúcej nepriaznivé dôsledky nárastu miery inflácie na udržateľnosť a reálnu dostupnosť sociálnych služieb poskytovaných v rámci práva sociálneho zabezpečenia odkázaným osobám.

Navrhovaná dotácia je jednorazovou v rozpočtovom roku 2025, nakoľko systémové riešenie kompetencií obcí a VÚC reagujúce na veľkostné kategórie jednotlivých obcí a ich objektívne limity, a to aj pokiaľ ide o možnosť reálneho zdrojového krytia výkonu samosprávnej pôsobnosti v doterajšom rozsahu delenej pôsobnosti pri zabezpečovaní jednotlivých druhov sociálnych služieb, najmä tých s najvyššou prevádzkovou nákladovosťou (sú nimi nesporne sociálne služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou s pobytovou formou sociálnej služby) je obsiahnuté v návrhu zákona o príspevku na pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je aktuálne v legislatívnom procese s predpokladanou účinnosťou príslušnej úpravy od 1. júla 2026.

K Čl. II

Navrhuje sa, aby nariadenie vlády nadobudlo účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, a to vzhľadom na mimoriadnu naliehavosť v súvislosti s pretrvávajúcou mimoriadnou situáciou z dôvodu vojnového konfliktu na území Ukrajiny a jej dôsledkami na nárast miery inflácie a súvisiacu potrebu zmiernenia dopadov tejto mimoriadnej situácie aj na rozpočty vyšších územných celkov z hľadiska ich pôsobnosti pri zabezpečovaní poskytovania sociálnych služieb, s cieľom predísť riziku ohrozenia udržateľnosti a dostupnosti poskytovania sociálnych služieb osobám v nepriaznivej sociálnej situácií, odkázaných na ich poskytovanie.